



# สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช

King Taksin the Great



ชมอุทยาน	สราญจิต	พิสิฐค่า
เจ็ดกษัตรา	มหาราช	ชาติสยาม
ปกป้องเมือง	รักษา	มาตุคาม
เด่นพระนาม	จารึกพร้อม	น้อมบูชา

รศ. ประพนธ์ เรืองณรงค์ : ผู้ประพันธ์

บรรณาธิการที่ปรึกษา : รองศาสตราจารย์ประพนธ์ เรืองณรงค์

Executive editor : Associate Professor Prapon Reungnarong

เรียบเรียง : ฝ่ายวิชาการสถาพรบุ๊คส์	Complied by the academic team
แปล : พีรียา พงษ์สาริกัน, John Viano	Translated by Peeriya Pongsarigun and John Viano
ภาพ : เกษมสุข ตันติทวีโชค	Illustrations by Kasemsuk Tantitaweechok



## คำนำ

หนังสือชุด ๗ กษัตริย์ราชภัคดี นี้ นำเสนอพระราชประวัติและพระราชกรณียกิจของสมเด็จพระปกษัตริย์แห่งสยาม ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ๗ พระองค์ คือ

๑. พ่อขุนรามคำแหงมหาราช
๒. สมเด็จพระนเรศวรมหาราช
๓. สมเด็จพระนารายณ์มหาราช
๔. สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช
๕. พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช
๖. พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว
๗. พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว

พระบรมราชานุสาวรีย์ของทั้ง ๗ พระองค์ ตั้งอยู่ใน อุทยานราชภักดี อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เพื่อเทิดทูนและประกาศเกียรติคุณที่ทรงสร้างคุณูปการยิ่งใหญ่ต่อประเทศชาติ อันนำมาสู่ความเจริญรุ่งเรืองและเป็นปึกแผ่นของชาติไทยตราบนานทุกวันนี้

สำนักพิมพ์สถาพรบุ๊คส์





## Preface

**The Seven Great Kings at Ratchaphak Park Series** tells stories of the Seven Great Kings of Siam, featuring their Royal Majesties:

1. *King Ram Khamhaeng the Great*
2. *King Naresuan the Great*
3. *King Narai the Great*
4. *King Taksin the Great*
5. *King Buddha Yot Fa Chulalok the Great (King Rama I)*
6. *King Chomklao Chao Yu Hua (King Mongkut)*
7. *King Chula Chomklao Chao Yu Hua (King Chulalongkorn)*

The Seven Great Kings monument was built in Ratchaphak Park, Amphoe Huahin, Prachuapkhirikhan Province. Ratchaphak Park was created to honor the Great Kings of Thailand for they contributed a great deal to prosperity and development of Thailand.

# สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช

กษัตริย์พระองค์เดียวในราชอาณาจักรธนบุรี ครองราชย์ปี พ.ศ. ๒๓๑๐ - ๒๓๒๕



สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช  
หรือ พระเจ้ากรุงธนบุรี เป็นกษัตริย์  
พระองค์เดียวในสมัยราชอาณาจักร  
ธนบุรี โดยทั่วไปประชาชนชาวไทย  
เรียกพระองค์ว่า พระเจ้าตากสิน หรือ  
พระเจ้าตาก



พระบรมราชานุสาวรีย์  
สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช  
ณ อุทยานราชภักดี  
จังหวัดประจวบคีรีขันธ์



## วัยเยาว์

ตามหนังสือ *อภินิหารบรรพบุรุษ* เล่าว่า สมเด็จพระเจ้าตากสินเกิดเมื่อ พ.ศ. ๒๒๗๗ ในสมัยกรุงศรีอยุธยา บิดาเป็นจีนไหซอง (แต้จิ๋ว) ชื่อ หยง แซ่แต้ ตำแหน่งขุนพัฒน์นายอากรบ่อนเบี้ย มารดาชื่อ นกเอี้ยง อาศัยอยู่บริเวณหน้าบ้านเจ้าพระยาจักรี (ครุฑ) เมื่อแรกเกิดได้สามวันมีงูเหลือมใหญ่เข้าไปนอนขดรอบกายอยู่ในกระดัง บิดามารดาเห็นว่าเป็นลางร้ายจะเอาบุตรไปทิ้งเสียให้พ้นบ้าน เจ้าพระยาจักรีทราบเรื่องจึงรับไว้เป็นบุตรบุญธรรม ทำให้ได้ลาภและทรัพย์สินเป็นอันมาก จึงตั้งชื่อกุมารว่า สิน

เมื่อเด็กชายสินอายุได้ ๙ ปี เจ้าพระยาจักรีพาไปฝากเรียนกับพระอาจารย์ทองดี วัดโกษาവാสน์ หรือวัดคลัง จนนายสินอายุประมาณ ๑๕-๑๖ ปี จึงถวายตัวเป็นมหาดเล็กในพระเจ้าอยู่หัวบรมโกศ ทุกวันเมื่อเสร็จจากงานราชการก็จะไปเรียนหนังสือและศึกษาวิชาการจนสามารถพูดภาษาไทย จีน ญวน และลาว ได้อย่างชำนาญ

ครั้นอายุ ๒๑ ปี จึงอุปสมบทเป็นพระภิกษุ ณ วัดโกษาวาสน์นั่นเอง

ในระหว่างอุปสมบท พระภิกษุสินออกบิณฑบาตพร้อมพระภิกษุของดั่งเป็นประจำ เพราะรับราชการเป็นมหาดเล็กด้วยกันมาหลายปี มีความสนิทสนมกันมาก วันหนึ่งขณะบิณฑบาต ทั้งคู่พบจีนแสชาวจีนและได้ทำนายทายทักว่า ต่อไปเบื้องหน้าจะได้เป็นกษัตริย์ทั้งคู่

เมื่อบวชเป็นพระภิกษุได้ ๓ พรรษา พระภิกษุสินก็ลาสิกขากลับเข้ารับราชการในตำแหน่งมหาดเล็กgrayงาน ต่อมาได้เป็นข้าหลวงขึ้นไปชำระความทางหัวเมืองฝ่ายเหนือ จากนั้นได้รับตำแหน่งเป็นหลวงยกกระบัตรเมืองตาก ครั้นเจ้าเมืองตากถึงแก่อนิจกรรมก็ได้รับการแต่งตั้งเป็นพระยาตาก

ต่อมาเจ้าเมืองกำแพงเพชรถึงแก่อนิจกรรม พระยาตากได้เลื่อนยศเป็นพระยาวชิรปราการ เจ้าเมืองกำแพงเพชร แต่ยังไม่ทันได้กลับขึ้นไปว่าราชการยังเมืองกำแพงเพชรก็พอดีมีศึกพม่ายกเข้ามา จึงโปรดให้ช่วยรักษาพระนคร





# King Taksin the Great

**The only King of the Thonburi Period (B.E. 2310 - 2325)**

King Taksin the Great, King of Thonburi, was the only King of the Thonburi Period. He was called Phra Chao Taksin or Phra Chao Tak by the Thai people.



พระบรมราชานุสาวรีย์  
สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช  
ที่ทุ่งนาเชย อำเภอเมือง  
จังหวัดจันทบุรี

## Childhood

According to the *Aphinihanbanpaburut* (the book titled, Supernatural Power of Our Ancestors), King Taksin was born in B.E. 2277 in the Ayutthaya Period. His father, Yong Sae Tae, was Chaozhou Chinese. He was an officer in the revenue department. Her mother's name was Nok-aiang. They lived in front of the home of Chao Phraya Chakri (Khrut). When King Taksin was 3 days old, a python was found in his crib. His father thought it was an omen and wanted to abandon his son. Chao Phraya Chakri adopted the boy and he became rich, so he named the boy 'sin', which means treasure in Thai.

When the boy was 9 years old, Chao Phraya Chakri brought him to Phra Ajan Thongdi at Kosawat Temple (Khleng Temple). The boy studied with Phra Ajan Thongdi until he was 15 or 16 years old. He then became a soldier in King Barommakot's Army. After work, he studied hard and he managed to speak Thai, Chinese, Vietnamese, and Laotian fluently. When he was 21, he entered the monkhood there.



During his time in the monkhood, Sin went with Thongduang each morning to ask for alms from the neighboring people. They had known each other for many years, since they were soldiers, and were very close. One day, a Chinese fortune teller saw them together. He predicted that both of them would become King.

Sin was a monk for 3 years. Afterward, he went to work as a secretary. He got promoted and became a judge in the North. Later he became an attorney in Tak. When the ruler of Tak passed away, he became Phraya Tak.

When the ruler of Kamphaengphet passed away, Phraya Tak was appointed to be Phraya Wachirapakan, ruling Kamphaengphet. However, Myanmar armies attacked Krung Si Ayutthaya before he could travel to Kamphaengphet. The King of Ayutthaya asked him to help save Krung Si Ayutthaya.



## ก่อนเสียกรุง

พ.ศ. ๒๓๐๘ พระเจ้ามังระกษัตริย์พม่า บัญชาให้ มังมหานรธา เป็นแม่ทัพ ยกพล ประมาณ ๒๐,๐๐๐ คนมาทางมะริดและ ตะนาวศรี มาตั้งทัพรวมพลอยู่ที่แขวงเมือง ราชบุรี หวังจะเข้าตีกรุงศรีอยุธยาทางด้านใต้ เป็นการสกัดทางไม่ให้กรุงศรีอยุธยาหาเสบียง อาหารและศาสตราวุธจากทางทะเลได้ มังมหา นรธาจัดทัพเป็น ๒ กอง ให้เมฆะระโบคุมทัพเรือ มาทางแม่น้ำแม่กลอง-ท่าจีน เพื่อเข้าตีธนบุรี นนทบุรี ขึ้นไปจนถึงกรุงศรีอยุธยา อีกกองหนึ่ง มังมหานรธาคุมทัพบกมาทางสุพรรณบุรี

พระยารัตนาธิเบศซึ่งคุมพลเมืองนคร- ราชสีมาเข้ารักษาเมืองธนบุรีอยู่นั้น ครั้นเห็น กองทัพพม่ายกมาจำนวนมาก ก็หวาดหวั่นไม่ คิดต่อสู้ทั้งเมืองธนบุรีก็กลับขึ้นไปกรุงศรีอยุธยา กองทัพเมฆะระโบจึงตีได้ธนบุรี นนทบุรี ขึ้นไป ถึงสามแยกบางไทร จากนั้นพม่าตั้งค่ายใหญ่ ล้อมกรุงศรีอยุธยาถึง ๑๖ ค่าย

ส่วนกองทัพพม่าจากทิศเหนือมีเนเมียว สีหบดีนำทัพ บุกด่านเมืองสวรรคโลกจนถึง สุโขทัย อีกทางหนึ่งบุกมาทางเมืองกำแพงเพชร

แล้วยกมาบรรจบกันที่เมืองนครสวรรค์ ก่อนจะ ยกเข้าตีกรุงศรีอยุธยา แต่ระหว่างทำศึกอยู่นี้เอง มังมหานรธาป่วยหนักจนเสียชีวิต เนเมียว สีหบดีจึงทำหน้าที่แทน

ฤดูน้ำหลากเดือน ๑๒ ปีนั้น พระเจ้า เอกทัศน์มีรับสั่งให้พระยาตาก พระยาเพชรบุรี และหลวงสรเสนี ออกไปตั้งค่ายที่วัดป่าแก้ว หรือวัดใหญ่ชัยมงคล เพื่อสกัดเรือรบพม่าที่พาย ขึ้นล่อง แต่เสียที่ถูกข้าศึกล้อมไว้ ส่วนในกรุง ศรีอยุธยาเวลานั้นใครจะยิงปืนต้องบอกศาลา ลูกขุน ปืนที่จ่ายก็ชำรุดทรุดโทรม เวลายิงก็เกิด อันตรายเนื่อง ๆ ทำให้เกิดความท้อแท้หวาด กลัว บางคนหลบหนีเพื่อเอาตัวรอด

พม่าล้อมกรุงครั้งนี้นานถึง ๑ ปีเศษ ขุนนางผู้ใหญ่ผู้น้อยในกรุงศรีอยุธยาอาสาออก รบ ก็พากันแตกยับเยินกลับมา จนในที่สุด ขุนนางจีน แซก ฝรั่งเศส มอญ ลาว แม้แต่นายโจร นายช่อง ก็ชวนกันอาสาออกตีกองทัพพม่าที่ ล้อมกรุงทั้งแปดทิศ แต่ไม่ได้ชัยชนะ กลับถูก พม่าฆ่าฟันล้มตายทั้งสิ้น



## Before the Fall of Ayutthaya

In B.E. 2308, King Mangra of Myanmar sent Mang Mahanoratha to lead 20,000 soldiers to attack Ayutthaya from the south. They went from Marit, Tanaosi, to Ratchaburi. The armies wanted to cut-off Ayutthaya from its southern land and maritime trade routes. There were 2 armies. Mekharabo led soldiers from the Meklong-Thachin River to attack Thonburi. Mang Mahanoratha led soldiers through Suphanburi.

Phraya Rattanathibet, with soldiers from Nakhon Ratchasima, was stationed in Thonburi at that time. He saw the armies from Myanmar and fled Thonburi with his army and went back to Krung Si Ayutthaya. Mekharabo's conquered Thongburi, Nonthaburi, and Bangsai Junction. At that time, there were 16 Myanmar army camps around Krung Si Ayutthaya.

In the north, Nemiawsihabodi's army invaded Sawankhalok and Sukhothai. Another army attacked Kamphaengphet. The two armies met in Nakhon Sawan and they were ready to attack Krung Si Ayutthaya. In the meantime, Mang Mahanoratha got sick and died and Nemiawsihabodi became the ruler of Myanmar.



In November of that year, when the tide was high, King Ekkathat asked Phraya Tak, Phraya Phetchaburi, and Luang Sonseni to build a camp at Pakaew temple (Wat Yai Chaimongkon). They were to launch a naval attack against the Myanmar battle ships. However, they could not do it because they were surrounded by the Myanmar armies. In Krung Si Ayutthaya, the soldiers needed to ask for permission from the army to use their cannon. The cannon was old and did not work well. The cannon injured several Myanmar soldiers and scared them, so they fled the battlefield.

The Myanmar armies laid siege to Krung Si Ayutthaya for more than a year. Whoever tried to free the area of the Myanmar armies lost in battle against them. Thai, Chinese, Indian, European, Mon, and Laotian people faced the Myanmar's troops.